

DET KONGELIGE BARNE-
OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Prop. 10 L

(2017–2018)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i diskrimineringsombudsloven mv.

*Tilråding fra Barne- og likestillingsdepartementet 10. november 2017,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Lov av 16. juni 2017 nr. 50 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven) ble vedtatt av Stortinget 16. juni 2017, og trer i kraft 1. januar 2018. Loven erstatter lov av 10. juni 2005 nr. 40 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven).

De to lovene har samme kortform, diskrimineringsombudsloven, og departementet finner derfor grunn til å presisere at når det i denne proposisjonen vises til diskrimineringsombudsloven så vises det til Lov av 16. juni 2017 nr. 50 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven) som trer i kraft 1. januar 2018.

Barne- og likestillingsdepartementet foreslår en endring i diskrimineringsombudsloven § 3 første ledd første punktum, slik at det fremgår klart at offentlige myndigheters opplysningsplikt i lovens § 3 første ledd første punktum også gjelder overfor ombudets oppgaver iht. lovens § 1 annet ledd, jf. § 5 tredje ledd.

Forslaget må ses i sammenheng med Prop. 80 L (2016–2017) Lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven).

Barne- og likestillingsdepartementet foreslår videre en endring i diskrimineringsombudsloven, slik at det tas inn et nytt § 7 annet ledd der det

fremgår at Diskrimineringsnemnda ikke skal håndheve likestillings- og diskrimineringslovens forbud mot diskriminering i familieliv og andre rent personlige forhold.

Forslaget må ses i sammenheng med Prop. 80 L (2016–2017) Lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven), og Prop. 81 L (2016–2017) Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven).

Proposisjonen inneholder også et lovforslag for å rette opp en inkurie i domstolloven § 163a.

2 Høring

Spørsmålene om lovens virkeområde og offentlige myndigheters opplysningsplikt har nylig vært på bred høring:

- Spørsmålet om lovens virkeområde og håndheving i familieliv og andre rent personlige forhold ble hørt i forbindelse med arbeidet med Prop. 80 L (2016–2017) Lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven) og Prop. 81 L (2016–2017) Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven). For høringsinstansenes syn, se Prop. 81 L (2016–2017) kapittel 9.1.8.3.
- Spørsmålet om opplysningsplikt ble hørt i forbindelse med arbeidet med Prop. 80 L (2016–

2017) Lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven). Ingen høringsinstanser kommenterte forslaget, se Prop. 80 L (2016–2017) kapittel 7.4.2.3.

Det anses på denne bakgrunn ikke nødvendig med en ny høring, jf. utredningsinstruksen pkt. 3-3.

3 Departementets vurderinger og forslag

3.1 Opplysningsplikt

Departementet foreslår at diskrimineringsombudsloven § 3 første ledd, første punktum endres slik at det fremgår klart at reglene om opplysningsplikt også gjelder ombudets oppgaver etter loven § 1 annet ledd, jf. § 5 tredje ledd.

Bestemmelsens ordlyd er egnet til å skape tvil om rekkevidden av bestemmelsen. Diskrimineringsombudsloven § 3 første ledd, første punktum slår fast at offentlige myndigheter, uten hinder av taushetsplikt, plikter å gi ombudet og nemnda de opplysninger som er nødvendige for å håndheve bestemmelsene nevnt i § 1 annet ledd.

Det kan for det første fremstå som uklart om den nye loven i det hele tatt pålegger offentlige myndigheter en opplysningsplikt overfor ombudet fordi det i bestemmelsen vises til:

«... de opplysningene som er nødvendige for å håndheve bestemmelsene nevnt i § 1 annet ledd.»

Ved ikrafttreddelsen av diskrimineringsombudsloven skal ikke ombudet lenger ha håndhevingsoppgaver, og begrepsbruken kan derfor være egnet til å skape uklarhet om opplysningsplikten overfor ombudet.

Det kan videre fremstå som uklart om opplysningsplikten gjelder ombudets tilsynsoppgave regulert i § 5 tredje ledd. Lovens § 3 første ledd, første punktum viser kun til bestemmelsene nevnt i § 1 annet ledd. Den manglende henvisningen kan derfor være egnet til å skape tvil om hvorvidt opplysningsplikten omfatter ombudets tilsynsoppgave etter § 5 tredje ledd.

Av Prop. 80 L (2016–2017) Lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven) fremgår:

«Departementet ser at tilsynsrollen vil kunne bli svekket, uten tilgang til en viss grad av opplysninger. Departementet foreslår derfor en videreføring av reglene om opplysningsplikt og bevisopptak.»

Det var lovgivers intensjon at offentlige myndigheter – på samme måte som i dag – skal ha opplysningsplikt overfor ombudet. Det må derfor anses som en ren inkurie at bestemmelsen har fått en utforming som er egnet til å skape uklarhet om hvorvidt opplysningsplikten også omfatter ombudets oppgaver. Departementet foreslår på denne bakgrunn at diskrimineringsombudsloven § 3 første ledd første punktum endres slik at uttrykket «å håndheve» erstattes med «gjennomføringen av», og ved å føye til en henvisning til § 5 tredje ledd.

§ 3 første ledd første punktum får etter dette følgende utforming:

«Offentlige myndigheter plikter uten hinder av taushetsplikt å gi ombudet og nemnda de opplysningene som er nødvendige for gjennomføringen av bestemmelsene nevnt i § 1 annet ledd, jf. § 5 tredje ledd.»

3.2 Håndheving i familieliv og andre rent personlige forhold

Departementet foreslår at Diskrimineringsnemndas myndighet avgrenses, slik at den ikke gis myndighet til å håndheve forbudet mot diskriminering i familieliv og andre rent personlige forhold.

Diskrimineringsombudsloven gir Diskrimineringsnemnda myndighet til å håndheve diskriminering i familieliv og andre rent personlige forhold, jf. loven § 7 første ledd. Dette er en utilsiktet konsekvens av at Stortinget ved behandlingen av Prop 81 L (2016–2017) Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven), etter forslag fra mindretallet i komiteen, gjorde endringer i lovforslaget, jf. Innst. 389 L (2016–2017).

Regjeringen foreslo i Prop. 81 L (2016–2017) Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven) at loven skulle gjelde på alle samfunnsområder, med unntak av familieliv og andre rent personlige forhold. Ved stortingsbehandlingen av proposisjonen ble det imidlertid vedtatt at likestillings- og diskrimineringsloven skal gjelde på alle samfunnsområder.

Av mindretallets merknader fremgår det forutsetningsvis at diskrimineringsforbudet ikke skal

håndheves i familielivet og andre rent personlige forhold (fra Innst. 389 L (2016–2017) s. 9):

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti viser til at flere høringsinstanser argumenterer godt for at diskrimineringslovens (ikke bare likestillingslovens) virkeområde skal inkludere den private sfære, da det vil ha en viktig signaleffekt selv om det ikke håndheves. Disse medlemmer viser til at en rekke norske lover ikke håndheves aktivt, men likevel spiller en viktig normativ rolle.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet påpeker at:

«... selv om likestillingsloven gjelder på alle samfunnsområder, står det helt klart i både loven og forarbeidene at den ikke skal håndheves når det gjelder familielivet og andre rent personlige forhold.»

Departementet mener på denne bakgrunn at det var Stortingets intensjon å videreføre likestillingslovens system. Likestillingsloven gjelder på alle områder i samfunnet, jf. likestillingsloven § 2. Dette betyr at loven også gjelder i familie- og privatlivet. Det fremgår imidlertid av § 26 annet ledd at Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda ikke skal håndheve forbudet mot diskriminering i familieliv og andre rent personlige forhold. Det følger videre av forarbeidene at heller ikke domstolene skal håndheve diskrimineringsforbudet i slike tilfeller, jf. Prop. 88 L (2012–2013) kapittel 20.2 side 174.

Det ble likevel ikke vedtatt en avgrensning i Diskrimineringsnemndas håndhevingsmyndighet, ved behandlingen av Prop. 80 L (2016–2017) Lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven).

Departementet foreslår derfor at det tas inn et nytt annet ledd i diskrimineringsombudsloven § 7, der det fremgår at Diskrimineringsnemnda ikke skal håndheve likestillings- og diskrimineringslovens forbud mot diskriminering i familieliv og andre rent personlige forhold.

§ 7 annet ledd får etter dette følgende utforming:

«Diskrimineringsnemnda skal ikke håndheve forbudet mot diskriminering i familieliv og andre rent personlige forhold etter likestillings- og diskrimineringsloven.»

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Lovendringene får ingen økonomiske og administrative konsekvenser.

5 Merknader til lovforslaget

5.1 Til endringene i diskrimineringsombudsloven

Til § 3

Første ledd første punktum slår fast at offentlige myndigheter har en alminnelig opplysningsplikt overfor ombudet og nemnda, og at denne opplysningsplikten går foran eventuell taushetsplikt. Det er en forutsetning for en vid opplysningsplikt at de aktuelle opplysningene er nødvendige for gjennomføringen av lover og bestemmelser nevnt i § 1 annet ledd, jf. § 5 tredje ledd.

Til § 7

Annet ledd slår fast at Diskrimineringsnemnda ikke skal håndheve likestillings- og diskrimineringslovens forbud mot diskriminering i familieliv og andre rent personlige forhold.

Likestillings- og diskrimineringslovens diskrimineringsforbud omfatter familielivet og andre rent personlige forhold, men skal ikke håndheves av Diskrimineringsnemnda eller domstolene.

For en fremstilling av hva som menes med «familieliv og andre rent personlige forhold», se Prop. 81 L (2016–2017) Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven) kapittel 9.1.2.4. side 61.

5.2 Til endringen i domstoloven

Til § 163 a

Endringen skyldes at Parkeringsklagenemnda ved en inkurie falt ut av bestemmelsen ved lov 17. februar 2017 nr. 7 om Forbrukerklageutvalget. Parkeringsklagenemnda ble innført ved lov 4. september 2015 nr. 90 (lov om endringer i vegtrafikkloven mv. (vilkårsparkering)).

5.3 Til ikrafttredelsesbestemmelsen

Det foreslås at ikrafttredelsestidspunktet legges til Kongen.

Barne- og likestillingsdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under
et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om
endringer i diskrimineringsombudsloven mv.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i diskrimineringsombudsloven mv. i sam-
svar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i diskrimineringsombudsloven mv.

I

I lov 16. juni 2017 nr. 50 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda gjøres følgende endringer:

§ 3 første ledd første punktum skal lyde:

Offentlige myndigheter plikter uten hinder av taushetsplikt å gi ombudet og nemnda de opplysningene som er nødvendige for *gjennomføringen* av bestemmelsene nevnt i § 1 annet ledd, *jf. § 5 tredje ledd*.

§ 7 annet ledd skal lyde:

Diskrimineringsnemnda skal ikke håndheve forbudet mot diskriminering i familieliv og andre rent personlige forhold etter likestillings- og diskrimineringsloven.

II

I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene skal § 163 a annet ledd lyde:

Følgende myndigheter foretar forkynning postalt etter reglene i denne bestemmelse: De alminnelige domstoler, jordskifterettene, Forbrukerklageutvalget, *Parkeringsklagenemnda*, fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, påtalemyndigheten, namsmenn, lensmenn, namsfogder, politistasjoner med sivile rettspleieoppgaver og fylkesmenn.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.